

Geografski položaj Hrvatske

- **Srednjoeuropska, sredozemna i podunavska zemlja**
 - položaj na dodiru različitih geografskih regija: sredozemne, alpske, podunavske i dinarske
 - **nepravilan oblik teritorija** – problem u prometnom povezivanju i obrani granica
- **površina**: 56 594 km² (more 31.067 km²) / **br. stanovnika**: 4,464 mil.
- **krajnje točke**: Žabnik (S), otočić Galijula (J), rt Oštra (JI), Savudrija (Z) i Ilok (I)
- himna, zastava i grb – simboli hrvatske državnosti
- **Kulturno-civilizacijski krugovi koji su utjecali na Hrvatsku:**
 - **Srednjoeuropski** – katolicizam, protestantizam i judaizam – njemački jezik
 - **Sredozemni** – katolicizam i talijanski jezik
 - **Jugoistočnoeuropski (balkanski)** – pravoslavlje i islam - turcizmi
- **3 regije Hrvatske:**
 - **panonsko-peripanonska** (54% teritorija, 67% stanovništva)
 - **gorsko-kotlinska** (14% teritorija, 2% stanovništva)
 - **primorska ili jadranska** (32% teritorija, 31% stanovništva)
- **Hrvatski prometni (gorski) prag** – najkraći put između panonsko-peripanonskog i primorskog dijela Hrvatske
- Hrvatska ima **križišni** i **tranzitni** položaj
- **paneuropski koridori koji prolaze Hrvatskom:**
 - **X** (Salzburg – Zagreb – Sofija),
 - **Vb** (Budimpešta – Zagreb – Rijeka)
 - **Vc** (Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče)

Reljef Hrvatske

– 3 vrste stijena:

- **magmatske** (vulkanske)
 - 1% površine – **Papuk, Moslavačka gora, Medvednica te otoci Vis, Jabuka i Brusnik**
- **metamorfne** (preobražene)
 - 2 – 4% površine – **Psunj, Papuk, Moslavačka gora i Medvednica**
- **sedimentne** (taložne)
 - oko **95% površine** – vapnenci u primorskoj i gorsko-kotlinskoj Hrvatskoj, riječni nanosi u dolinama rijeka Save, Drave i Dunava
 - **nastaju taloženjem velike količine morskih organizama na morskom dnu** (u mezozoiku, prije 250 - 65 mil. god)
- danas se reljef RH oblikuje djelovanjem **tektonike ploča** (podvlačenjem Afričke pod Euroazijsku litosfernu ploču) i **djelovanjem vanjskih procesa** (kiša, snijeg, rijeke, vjetar, padinski procesi, more...)
- **posljednje ledeno doba** – prije **11 800 god.** – razina Jadranskog mora se diže za oko 100 m – formirala se današnja obala – 1246 otoka i otočića

– oblici reljefa Hrvatske:

KRŠKI	RIJEČNI	PADINSKI	OBALNI
<ul style="list-style-type: none">– više od 50% površine– vapnenci i dolomiti– reljefni oblici: škrape, ponikve, krška polja, uvale u kršu, špilje i jame– špiljski sustav: Lukina jama – Trojama– špiljski ukras - sige	<ul style="list-style-type: none">– najčešći u panonsko – peripanonskoj regiji– naplavne ravni (poloji), riječne terase i meandri– močvare – najniži dijelovi poloja – Lonjsko polje i Kopački rit	<ul style="list-style-type: none">– prisutni su u svim dijelovima Hrvatske– najizraženiji su u gorskim područjima na ogoljenim padinama– materijale koje su nanijeli ledenjaci nalazimo na Velebitu – Velika i Mala Paklenica, Veliko i Malo Rujno...	<ul style="list-style-type: none">– prisutan na jadranskoj obali– jadranska obala se formirala prije 11 700 god.– rijeke su oblikovale delte (Neretva) i kanjone (Cetina, Zrmanja i Krka)– rijasi – zaljevi nastali potapanjem riječne doline – Plominski zaljev i Novigradsko more

- Hrvatska je **pretežno niska zemlja** – **79% teritorija ispod 500 m**
- **najviše planine:** Dinara, Plješevica, Velka Kapela, Risnjak, Velebit i Biokovo; u panonskoj Hrvatskoj – Žumberačko gorje, Medvednica i Ivanščica
- **najviši vrh** – Dinara – 1 831 m (Biokovo – **Sveti Jure** – 1762 m; Velebit – **Vaganski vrh** – 1757 m)

Klimatska obilježja Hrvatske

- **VRIJEME** – trenutno stanje atmosfere (zračnog omotača) nad nekim mjestom
- **KLIMA** – prosječno stanje atmosfere nad nekim mjestom (prostorom) u određenom razdoblju (obično 30 godina)
- **klimatski faktori** koji djeluju na klimu Hrvatske:
 1. **geografska širina** – umjerene geo. širine (od 42° do 46° s.g.š.)
 2. **odnos kopna i mora** – utjecaj Sredozemnog mora i Atlantika (Golfstruja)
 3. **reljef** – pružanje reljefa – Alpe, Dinaridi i Panonska nizina
- **zračne mase** koje utječu na vrijeme u Hrvatskoj:
 - **ciklone** – Islandska (zimi)
 - **anticiklone** – Azorska (ljeti) i Sibirski (zimi)
 - **vrući zrak sa sjevera Afrike** – ljeti donosi vrućine
- **utjecaj reljefa na klimu Hrvatske:**
 - **Dinaridi** sprječavaju protok hladnog zraka iz unutrašnjosti prema obali i toplog sa obale prema unutrašnjosti
 - **Alpe** sprječavaju protok vlage sa zapada pa niži dijelovi (panonska Hrv.) imaju manje padalina od gorskih (gorsko-kotlinska Hrv.)
 - **Panonska nizina** – propušta hladni zrak koji nosi Sibirski anticiklon
- **insolacija** – broj sunčanih sati godišnje
 - smanjuje se od juga prema sjeveru (primorska Hrv.) i od istoka prema zapadu (panonska Hrv.) – najviše sunčanih sati ima Hvar
- **temperature** rastu od kopna prema obali i od zapada prema istoku
 - utjecaj **kontinentalnosti** – istočni dio panonske Hrv. ima više temp. od zapadne
 - najniže temp. u gorskim dijelovima

- **količina padalina** – izražava se u mm
 - padaline donose ciklone – **Islanska** i **Genovska**
 - najviše padalina imaju gorski predjeli (*Risnjak – 3700 mm*), a najmanje pučina (*Palagruža – 270 mm*) i istočni dijelovi panonske Hrv. (*Vukovar – 650 mm*)
 - količina padalina se smanjuje od zapada prema istoku i od kopna prema obali
- **vjetrovi** – najvjetrovitiji dio je primorska Hrv.
 - na obali – **bura** (SI), **jugo** (JI) i **maestral** (SZ)
 - u unutrašnjosti – **sjevernjak** i **zapadnjak**
 - **zmorac** ili **danik** (puše s mora na kopno) i kopnenjak ili noćnik (puše s kopna na more)

Klimatske regije Hrvatske

- **3 klimatske regije:**
 - Panonsko – peripanonska (umjereno topla vlažna klima s toplim ljetima)
 - Gorsko – kotlinska (umjereno topla vlažna klima s toplim ljetima i snježno-šumska)
 - Sredozemna (umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetima i sredozemna)
- Panonsko-peripanonska regija:
 - zime hladne, ljeta topla
 - pravilan raspored padalina kroz cijelu godinu – istočni dio manje padalina (utjecaj kontinentalnosti)
 - **temperaturna inverzija** – u nižim predjelima hladnije nego u višim
- Gorsko – kotlinska regija:
 - zime hladne (hladnije od peripanonsko-panonskog dijela), a ljeta svježa
 - velika količina padalina
 - **temperaturna inverzija**
- Sredozemna regija:
 - zime blage i kišovite, a ljeta vruća i suha
 - najviše padalina zimi
 - važan utjecaj vjetrova – bura i jugo